

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

16 січня 2020 р.

Київ

№ 28-р

Про результати розгляду
справи про державну допомогу

За результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу Миколаївської міської ради, яке надійшло на Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 35053 (вх. № 601-ПДД від 08.10.2019) (далі – Повідомлення), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 06.12.2019 № 08/447-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/138-19-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції (далі – Справа).

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи № 500-26.15/138-19-ДД про державну допомогу та подання з попередніми висновками від 15.01.2019 № 500-26.15/138-19-ДД/17-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) На Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 35053 (вх. № 601-ПДД від 08.10.2019) Миколаївської міської ради відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про нову державну допомогу.
- (2) За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 06.12.2019 № 08/447-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/138-19-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції. Листом Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) від 06.12.2019 № 500-29/08-16121 направлено копію зазначеного розпорядження на адресу Миколаївської міської ради. На офіційному вебпорталі Комітету опубліковано інформацію про початок розгляду справи про державну допомогу із зверненням до всіх заінтересованих осіб щодо подання ними протягом 30 календарних днів вмотивованих заперечень та зауважень щодо надання державної допомоги та іншої інформації у зв'язку з розглядом справи про державну допомогу.
- (3) Листом від 02.01.2020 № 6/02.02.01-40/111/19 (вх. № 5-01/196 від 08.01.2020) Миколаївською міською радою надано додаткову інформацію до Справи.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (4) Миколаївська міська рада (54000, м. Миколаїв, вул. Адміральська, 20, ідентифікаційний код юридичної особи 26565573).

2.2. Отримувач підтримки

- (5) Комунальне підприємство Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» (далі – КП ММР «Миколаївелектротранс») (54020, м. Миколаїв, вул. Андрєєва-Палагнюка, 17, ідентифікаційний код юридичної особи 03328468).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (6) Метою (ціллю) підтримки є:
- оновлення рухомого складу;
 - капітальний ремонт контактної мережі;
 - покращення екологічної ситуації;
 - збереження соціально значущого виду транспорту;
 - модернізація тролейбусного депо та тягових підстанцій.

2.4. Очікуваний результат

- (7) Очікуваним результатом є закупівля 60-ти одиниць низькопідлогових тролейбусів, з них 40 – без системи автономного ходу, 20 – із системою автономного ходу.

2.5. Підстава для надання підтримки

- (8) Бюджетний кодекс України.
- (9) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».
- (10) Закон України «Про міський електричний транспорт».
- (11) Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку надання місцевих гарантій».
- (12) Проект рішення Миколаївської міської ради «Про надання гарантії Миколаївської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань КП ММР «Миколаївелектротранс» за кредитом Європейського банку реконструкції та розвитку».
- (13) Рішення Виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 22.08.2019 № 926 «Про надання висновку щодо доцільності залучення КП ММР «Миколаївелектротранс» кредиту від Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту придбання нових тролейбусів та модернізації інфраструктури електротранспорту».
- (14) Проект договору про погашення заборгованості за виконання гарантійних зобов'язань.

- (15) Проєкт договору гарантії, відшкодування та підтримки проєкту між Миколаївською міською радою та Європейським банком реконструкції та розвитку.
- (16) Кредитний договір між КП ММР «Миколаївелектротранс» та Європейським банком реконструкції та розвитку (далі – Кредитний договір).

2.6. Форма підтримки

- (17) Гарантія.

2.7. Обсяг підтримки

- (18) Місцева гарантія забезпечує виконання зобов'язань позичальника за кредитним договором, укладеним із кредитором, основними умовами якого є:
обсяг та валюта кредиту – 20 000 000 євро або еквівалент національної валюти за офіційним курсом Національного банку України на дату зарахування коштів на рахунок позичальника;
строк кредиту – 13 років;
гарантія покриває 100 відсотків кредитної суми.
Плата позичальника за отримання місцевої гарантії встановлена в розмірі однієї гривні в місяць на строк надання кредиту.

2.8. Тривалість підтримки

- (19) З 01.01.2020 по 31.12.2032.

3. ПОЄДНАННЯ ФОРМ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ

- (20) Рішенням від 07.08.2018 № 390-р визнано, що державна підтримка у формі субсидій та поточних трансфертів на забезпечення основної діяльності КП ММР «Миколаївелектротранс»: відшкодування витрат за пільговий проїзд окремих категорій громадян, виплата заробітної плати, сплата податків і зборів на заробітну плату та оплату спожитої електроенергії, що виділяються на підставі Закону України «Про міський електричний транспорт»; внески в статутний капітал КП ММР «Миколаївелектротранс» на оновлення рухомого складу, розвиток транспортної мережі та розвиток інфраструктури міського електротранспорту; фіскальних заходів: податкові пільги зі сплати земельного податку, що надаються на підставі пункту 284.1 статті 284 Податкового кодексу України та проєкту рішення Миколаївської міської ради «Про надання пільг щодо плати за землю на 2018 рік» КП ММР «Миколаївелектротранс» на 2018 рік у сумі 81 081,4 тис. грн, **не є державною допомогою** відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (21) Рішенням від 07.03.2019 № 145-р визнано, що державна підтримка у формі субсидій, поточних трансфертів та внесків у статутний капітал КП ММР «Миколаївелектротранс» відповідно до Програми економічного та соціального розвитку м. Миколаєва на 2018-2020 роки та податкової пільги зі сплати земельного податку, що надаються на підставі пункту 284.1 статті 284 Податкового кодексу України та проєкту рішення Миколаївської міської ради «Про надання пільг щодо плати за землю на 2019 рік» КП ММР «Миколаївелектротранс» на 2019 рік у сумі 233 820,3 тис. грн, **не є державною допомогою** відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4. ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО УМОВ НАДАННЯ ПІДТРИМКИ

- (22) Отримувачем підтримки є КП ММР «Миколаївелектротранс», що діє відповідно до Статуту підприємства, затвердженого рішенням Миколаївської міської ради від 10.07.2019 № 52/19 (далі – Статут).
- (23) Відповідно до Статуту КП ММР «Миколаївелектротранс» створено Миколаївською міською радою та засноване на комунальній власності територіальної громади м. Миколаєва.
- (24) Відповідно до пункту 1.2. розділу 1 Статуту власником підприємства є територіальна громада м. Миколаєва в особі Миколаївської міської ради.
- (25) Відповідно до пункту 5.2. розділу 5 Статуту майно КП ММР «Миколаївелектротранс» є комунальною власністю територіальної громади м. Миколаєва й закріплено за ним на праві господарського відання.
- (26) Відповідно до пункту 2.1. розділу 2 Статуту предметом діяльності КП ММР «Миколаївелектротранс» є здійснення перевезення пасажирів міськелектротранспортом, автобусами й автомобільним транспортом, виконання окремих видів робіт і послуг, торговельно-закупівельна, посередницька, а також зовнішньоекономічна діяльність.
- (27) Відповідно до пункту 2.2. розділу 2 Статуту метою підприємства є задоволення громадських потреб у послугах пасажироперевезень та отримання додаткових прибутків від реалізації інших видів діяльності з метою задоволення соціальних та економічних інтересів трудового колективу та інтересів власника.
- (28) КП ММР «Миколаївелектротранс» є єдиним підприємством, яке здійснює перевезення пасажирів на території м. Миколаєва електротранспортом.
- (29) Місцева гарантія Миколаївської міської ради надається для забезпечення боргових зобов'язань КП ММР «Миколаївелектротранс» за кредитним договором від Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проєкту «Покращання інфраструктури громадського транспорту м. Миколаєва та оновлення тролейбусного парку» (модернізація тролейбусного депо та тягових підстанцій; капітальний ремонт контактної мережі; закупівля нових тролейбусів із низьким рівнем підлоги) (далі – Проєкт), метою якого є розвиток екологічно чистого та соціально значущого транспорту, підвищення ефективності тролейбусних перевезень за рахунок покращання доступності, комфорту, надійності надання послуг пасажирських перевезень та середньої швидкості перевезення пасажирів, зниження інтенсивності технічного обслуговування та витрат, зменшення споживання електроенергії оновленим тролейбусним парком.
- (30) Умовами Кредитного договору передбачається закупівля до 60 одиниць нових тролейбусів, із низьким рівнем підлоги; модернізація тролейбусного депо та тягових підстанцій; капітальний ремонт контактної мережі в КП ММР «Миколаївелектротранс».
- (31) Відповідно до інформації, отриманої від надавача, придбання нових тролейбусів дозволить розширити наявні маршрути міста, скоротити час очікування тролейбусів на зупинках та організувати нові маршрути громадського транспорту в місті. З

придбанням нових одиниць тролейбусів передбачається організація двох нових маршрутів для звичайних тролейбусів та одного маршруту для тролейбусів з автономним ходом, а саме:

- маршрут № 9А «Залізничний вокзал – ж/м «Північний» (через просп. Центральний) для тролейбусів без системи автономного ходу;
- маршрут №3 «вул. 3 Воєнна – Намив» для тролейбусів без системи автономного ходу;
- маршрут №1 «Завод «Океан» – Намив» через Корабельний район м. Миколаєва для тролейбусів з системою автономного ходу.

(32) Разом з тим, реалізація Проєкту дозволить досягти таких соціальних результатів:

- поліпшити якість надання послуг пасажирських перевезень мешканцям міста;
- зменшити залежність КП ММР «Миколаївелектротранс» від Миколаївської міської ради;
- зменшити витрати електроенергії;
- забезпечити беззбиткову діяльність КП ММР «Миколаївелектротранс»;
- оновити рухомий склад тролейбусного парку;
- здійснити капітальний ремонт і модернізацію тролейбусного депо.
- підвищити рівень надійності наданих послуг;
- зменшити використання електроенергії.

Економічний ефект:

- фінансовий результат до оподаткування з 2023 року – 22281,0 тис. грн та 2032 року – 69315,0 тис. грн;
- доходи від перевезення пасажирів тролейбусом збільшуватимуться з 2019 року – 148 млн грн до 2033 року – 555 млн грн;
- скорочення витрат на ремонти – 642 тис. грн/рік.

Соціальний та екологічний ефекти:

- зі збільшенням кількості тролейбусів зменшиться інтервал руху рухомого складу КП ММР «Миколаївелектротранс», що призведе до зменшення особистого часу пасажирів, витраченого на очікування комунального транспорту, альтернативну вартість якого можна прирівняти до можливості отримати дохід;
- у випадку реалізації Проєкту в м. Миколаєві зменшаться непрямі викиди парникового газу, спричинені діяльністю тролейбусів КП ММР «Миколаївелектротранс», та прямі викиди парникового газу, пов'язані зі споживанням автомобільного палива приватними перевізниками. Це принесе економічні вигоди від зменшення забруднення атмосфери за рахунок зниження витрат на охорону здоров'я та витрат, пов'язаних з тимчасовою втратою працездатності.

(33) Разом з тим, тролейбусне депо КП ММР «Миколаївелектротранс» розраховане на 116 одиниць рухомого складу. На сьогодні на підприємстві налічується 62 одиниці, з яких 50 одиниць (87 %) тролейбусів відпрацювали встановлений строк експлуатації, фізично зношені на 81 % та технічно застарілі.

(34) Відповідно до підпункту б статті 2.01 Кредитного договору передбачено, що розрахункова кошторисна вартість Проєкту станом на дату укладення цього становить приблизно 23 000 000 євро (двадцять три мільйони євро), яка розрахована таким чином:

Пункт	Приблизний розмір інвестиції (Євро, в млн.)*
Нові низько-підлогові тролейбуси та пов'язані з ними обладнання та запчастини	15,0
Модернізація тролейбусного депо	1,0
Ремонт і модернізація енергетичних підстанцій	4,0
Капітальні видатки за рахунок місцевого внеску (модернізація тролейбусної інфраструктури, розширення контактної мережі тощо)	3,0
Загальна вартість Проєкту	23,0

*Включаючи ПДВ.

- (35) Відповідно до підпункту статті 2.01 Кредитного договору передбачаються наступні джерела фінансування Проєкту:

Джерело фінансування	Сума (Євро, в млн.)
Кредит ЄБРР	20,0
Місцевий внесок	3,0
Загальний обсяг фінансування	23,0

- (36) Джерела повернення кредиту – інвестиційна складова тарифу на послуги перевезення пасажирів:

Умова	Значення
Строк кредиту	13 років
Пільговий період	3 роки
Комісія за резервування	0,5% від суми кредиту
Одноразова комісія	1,0% від суми кредиту
Сплата відсотків	Кожні шість місяців
Відсоткова ставка	Ставка EURIBOR + маржа по кредиту
Маржа кредиту	600 б. п. на рік з можливістю зниження в залежності від кредитного рейтингу міста.
Графік погашення	20 рівних платежів кожні шість місяців

- (37) Місцева гарантія діє протягом строку дії Кредитного договору (13 років). Плата позичальника за отримання місцевої гарантії встановлена в розмірі однієї гривні в місяць на строк надання кредиту.
- (38) Відповідно до підпункту b статті 3.01 Кредитного договору передбачено, що позичальник (КП ММР «Миколаївелектротранс») повинен використовувати всі суми, позичені ним за цим Договором, на фінансування Проєкту.
- (39) Статтею 5.01 Кредитного договору передбачено, що позичальник (КП ММР «Миколаївелектротранс») виконує Проєкт відповідно до плану реалізації Проєкту, який надано позичальником ЄБРР, зі всіма змінами, погодженими ЄБРР у письмовій формі, і забезпечує використання фінансування згідно з планом фінансування виключно на Проєкт.
- (40) Відповідно до статті 5.08 Кредитного договору, крім випадків, коли інше погоджено з ЄБРР, позичальник (КП ММР «Миколаївелектротранс») має забезпечити, щоб усі товари, роботи, послуги, необхідні для Проєкту та які мають фінансуватися за рахунок коштів кредиту, закуповувалися відповідно до принципів та правил ЄБРР щодо закупівель і застосовувалися такі правила:

- товари, роботи та послуги (крім послуг консультантів, які включені відповідно до статті 5.08 (с)), закупаються через відкритий тендер;
- у цілях підпункту (а) цієї статті процедури проведення відкритого тендера викладені в розділі 3, статтях 1, 2 та 3 принципів та правил ЄБРР щодо закупівель;
- консультанти, які будуть найняті на роботу позичальником для надання допомоги в проведенні Проекту, будуть обрані відповідно до процедур, що викладені в розділі 3, статтях 1, 2 та 5 принципів та правил ЄБРР щодо закупівель;
- усі контракти підлягають попередньому перегляду ЄБРР відповідно до процедур перегляду, визначених у принципах та правилах ЄБРР щодо закупівель.

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (41) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (42) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
 - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
 - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
 - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (43) Відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для цілей, зокрема, виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру.

5.1. Особливості здійснення повноважень органами місцевого самоврядування під час надання гарантій

- (44) Підпунктом 1 пункту «а» статті 29 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» встановлено, що до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження управління в межах, визначених радою, майном, що належить до комунальної власності відповідних територіальних громад.
- (45) Відповідно до частини другої статті 17 Бюджетного кодексу України місцеві гарантії можуть надаватися за рішенням Верховної Ради Автономної Республіки Крим, відповідної міської ради для забезпечення повного або часткового виконання боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України, що належать до комунального сектору економіки, розташовані на відповідній території та здійснюють на цій території реалізацію інвестиційних проєктів, метою яких є розвиток комунальної інфраструктури або впровадження ресурсозберігаючих технологій.

- (46) Відповідно до частини третьої статті 17 Бюджетного кодексу України державні/місцеві гарантії надаються на умовах платності, строковості, а також забезпечення виконання зобов'язань у спосіб, передбачений законом.
- (47) Обов'язковою умовою надання місцевої гарантії є укладення договору між відповідним місцевим фінансовим органом та суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед територіальною громадою міста за виконання гарантійних зобов'язань. Істотними умовами такого договору мають бути зобов'язання суб'єкта господарювання:
- внести плату за надання місцевої гарантії;
 - надати майнове або інше забезпечення виконання зобов'язань за гарантією;
 - відшкодувати витрати місцевого бюджету, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань;
 - сплатити пеню за прострочення відшкодування зазначених витрат. Пеня нараховується за кожний день прострочення сплати заборгованості в національній валюті з розрахунку 120 відсотків річних облікової ставки Національного банку України за офіційним курсом гривні до іноземної валюти, встановленим Національним банком України на день нарахування пені;
 - надати гаранту права на договірне списання банком коштів із рахунків суб'єкта господарювання на користь гаранта.
- (48) Державні (місцеві) гарантії не надаються для забезпечення боргових зобов'язань суб'єктів господарювання, якщо безпосереднім джерелом повернення кредитів (позик) передбачаються кошти державного (місцевого) бюджету (крім боргових зобов'язань, що виникають за кредитами (позиками) від міжнародних фінансових організацій).
- (49) Відповідно до пункту 2 Порядку надання місцевих гарантій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2012 № 541 (далі – Порядок надання місцевих гарантій), місцеві гарантії надаються на підставі рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим або відповідної міської ради, яке повинно містити такі відомості:
- назву інвестиційного проєкту, для виконання (реалізації) якого залучається кредит (позика) під гарантію;
 - повне найменування та місцезнаходження суб'єкта господарювання, для забезпечення боргових зобов'язань якого надається гарантія;
 - умови надання кредиту (позики) – обсяг, строк, відсотки за користування кредитом (позикою) та строки їх сплати;
 - обсяг гарантійних зобов'язань та порядок їх виконання;
 - строк надання гарантії;
 - розмір і вид забезпечення виконання боргових зобов'язань позичальника;
 - розмір плати за надання гарантії.
- (50) Згідно з пунктом 4 Порядку надання місцевих гарантій обсяг та умови надання місцевих гарантій погоджуються з Міністерством фінансів України шляхом надсилання Верховною Радою Автономної Республіки Крим або міською радою, що має намір надати місцеву гарантію, письмового повідомлення.
- (51) Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2016 № 70 затверджено Порядок підготовки, реалізації, проведення моніторингу та завершення реалізації проєктів економічного і соціального розвитку України, що підтримуються міжнародними фінансовими організаціями. Важливою умовою надання гарантій є

укладення договору між Міністерством фінансів України (відповідним місцевим фінансовим органом) та суб'єктом господарювання про погашення заборгованості суб'єкта господарювання перед державою (Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста) у випадку настання виплат за гарантією.

5.2. Послуги, що становлять загальний економічний інтерес

- (52) Згідно з пунктом 14 частини першої статті 1 Закону послуги, що становлять загальний економічний інтерес, – послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.
- (53) Відповідно до пункту 2 частини другої статті 3 Закону, дія цього Закону не поширюється на підтримку господарської діяльності, пов'язаної з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.
- (54) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (55) Згідно з пунктом «с» додатка XXIII до розділу 10 Угоди послуги загального економічного інтересу визначені як «економічна діяльність, яку органи влади визначають як особливо важливу для громадян, і яка не може здійснюватися (або могла б здійснюватися за інших умов) без державного втручання. Така діяльність повинна виявляти особливий характер порівняно із загальним економічним інтересом інших видів економічної діяльності».
- (56) Згідно зі статтею 263 (4) Угоди Сторони протягом п'яти років з дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання послуг, що мають загальний економічний інтерес, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншого боку, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
 - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

- (57) Відповідно до статті 262 (4) Угоди, підприємства уповноважені надавати послуги, що мають загальний економічний інтерес, або такі, які мають характер прибуткової монополії, підпорядковуються правилам, що містяться в цій частині, в тій мірі, в якій застосування цих правил юридично або фактично не перешкоджає виконанню окремих завдань, визначених для них. Розвиток торгівлі не має зазнавати впливу настільки, наскільки це суперечитиме інтересам Сторін.
- (58) Статтею 14 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Договір ЄС) регламентовано, що Європейський Союз та держави-члени, кожен у межах своїх повноважень, повинні дбати про те, щоб підприємства, які надають послуги загального економічного інтересу, функціонували на базі таких принципів і в таких умовах, зокрема економічного та фінансового характеру, які дозволять їм виконувати свої завдання.
- (59) Відповідно до статті 106 Договору ЄС підприємства, які здійснюють послуги загального економічного інтересу, підпорядковуються правилам конкуренції в таких межах, в яких застосування цих правил не перешкоджає виконанню, юридично або фактично, дорученого їм спеціального завдання.
- (60) Відповідно до Договору ЄС, підприємства, яким доручено надавати ПЗЕІ, є підприємствами, на які покладаються «особливі завдання». Загалом покладання «конкретного завдання щодо надання публічних послуг» на підприємство означає пропозицію послуг, які, якщо розглядати їх з урахуванням власних комерційних інтересів, підприємство не надаватиме взагалі або не надаватиме в тому ж обсязі або за тих самих умов, застосовуючи критерій загального інтересу, держави-члени можуть покладати особливі зобов'язання на підприємства щодо надання таких послуг. Отже, Комісія вважає, що не буде доцільним застосування визначення як ПЗЕІ до послуги, яка вже надана або може бути надана на задовільному рівні щодо таких умов, як ціна, об'єктивні характеристики якості, безперервність та доступ до послуги, підприємствами, які працюють за звичайних ринкових умов.
- (61) Комісія також вважає, що послуги, які визначаються як ПЗЕІ, повинні бути адресовані громадянам або бути в інтересах суспільства в цілому.
- (62) Додатково, відповідно до рішення Європейського суду від 24.07.2003 № C-280/00 *Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* (далі – Рішення у справі *Altmark*), умовою застосування статті 87 (1) Договору про заснування Європейського Співтовариства є те, що державна допомога має впливати на торгівлю між державами-членами. Надання транспортних послуг на місцевому чи регіональному рівні не виключає цього критерію. Проте державне фінансування, призначене для надання міських, заміських чи регіональних транспортних послуг, не підпадає під дію цього положення, якщо таке фінансування розглядається як компенсація за послуги, що надаються суб'єктами-одержувачами для здійснення публічних обов'язків. Для застосування цього критерію мають бути виконані такі умови:
- суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені;
 - параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;

- компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального економічного інтересу;
 - суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо такої процедури не було дотримано, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.
- (63) Відповідно до пункту 3 Повідомлення Комісії ЄС щодо застосування правил державної допомоги Європейського Союзу до компенсації, наданої на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес 2012/C 8/02 (далі – Повідомлення Комісії), метою цього Повідомлення є роз'яснення ключових концепцій, що лежать в основі застосування правил державної допомоги до компенсації за послуги, що становлять загальний економічний інтерес.
- (64) Відповідно до пункту 43 Повідомлення Комісії, на думку Суду, коли державний захід підтримки розглядається як компенсація за надання послуг, що надаються підприємствами-одержувачами на виконання зобов'язань із надання громадських послуг, ці підприємства не користуються реальною економічною перевагою, отже, цей захід не впливає на конкурентну позицію порівняно з конкуруючими суб'єктами, на такий захід не поширюється дія статті 107 (1) Договору. Однак для того, щоб така компенсація не була визнана державною допомогою, необхідно виконати ряд умов.
- (65) Відповідно до пунктів 45-46 Повідомлення Комісії поняття ПЗЕІ постійно розвивається і залежить, зокрема, від потреб громадян, технологічних та ринкових змін, соціальних та політичних переваг. За відсутності спеціальних правил Європейського Союзу щодо визначення послуги як ПЗЕІ держави-члени мають широкі дискреційні можливості у визначенні кожної конкретної послуги як ПЗЕІ та надання компенсації постачальнику такої послуги.
- (66) Повідомленням Комісії також встановлено детальні правила, якими буде задовольнятися кожен із критеріїв, передбачений Рішенням у справі Altmark.
- (67) Так, відповідно до першого критерію Рішення у справі Altmark передбачено покладання на суб'єкта господарювання зобов'язань із надання ПЗЕІ, які мають бути чітко визначені.
- Пунктом 52 Повідомлення Комісії передбачено, що покладання зобов'язання з надання ПЗЕІ повинно бути встановлене актом, який залежно від особливостей законодавства держави-члена може мати законодавчий або регуляторний характер, або оформлене договором. Ґрунтуючись на підході Комісії, у такому акті повинно, як мінімум, бути визначено:
- зміст і тривалість зобов'язань із надання ПЗЕІ;
 - назва суб'єкта господарювання і, де це необхідно, територія, на яку поширюються його послуги;
 - характер будь-яких виключних або спеціальних прав, які було надано державним органом влади суб'єкту господарювання щодо ПЗЕІ;
 - методику розрахунку компенсації, контролю та перегляду компенсації;
 - механізм для уникнення й повернення надмірної компенсації.

- (68) Зміст другого критерію Рішення у справі Altmark розкрито в розділі 3.4 Повідомлення Комісії.
- (69) Відповідно до пунктів 54 - 55 Повідомлення, методика, за якою розраховується розмір компенсації, повинна бути визначена заздалегідь об'єктивним та прозорим способом з метою уникнення надання суб'єкту господарювання економічних переваг порівняно з конкуруючими суб'єктами та необхідність попереднього встановлення цієї методики не означає, що компенсація повинна вираховуватись відповідно до певної формули, важливим є виключно те, щоб із самого початку було очевидно, яким способом компенсація буде розраховуватись.
- (70) У пункті 57 Повідомлення Комісії встановлено, що у випадку якщо обґрунтований прибуток є частиною компенсації, методика розрахунку такого прибутку повинна бути визначена актом, який передбачає покладення зобов'язань із надання ПЗЕІ.
- (71) Стосовно третього критерію Рішення у справі Altmark, згідно з яким компенсація не повинна бути надмірною з урахуванням відповідного доходу та обґрунтованого прибутку за виконання ПЗЕІ, Повідомленням передбачено, що обґрунтований прибуток визначається як норма рентабельності постійного капіталу протягом усього періоду дії договору про надання ПЗЕІ, яку запросив би типовий суб'єкт господарювання з метою прийняття рішення щодо надання ПЗЕІ, протягом визначеного періоду з урахуванням рівня ризику, що визначається залежно від сфери надання таких послуг.
- (72) Згідно з четвертим критерієм, передбаченим Рішенням у справі Altmark, компенсація, що надається, повинна бути або результатом процедури публічних закупівель, яка б дозволила обрати пропозицію з найнижчою ціною за надання таких послуг, або за результатами аналізу витрат, яких поніс би типовий суб'єкт господарювання під час надання таких послуг.
- (73) Пунктом 75 Повідомлення передбачено, що якщо держава-член може показати, що структура витрат підприємства, на яке покладено зобов'язання з надання ПЗЕІ, відповідає структурі середніх витрат подібних (типових) підприємств у відповідному секторі, сума компенсації, яка дозволить підприємству покрити свої витрати, включаючи розумний прибуток, відповідає четвертому критерію Рішення у справі Altmark.

5.3. Вимоги (критерії допустимості) компенсації витрат, пов'язаних із послугами громадського транспорту

- (74) Якщо критеріїв у справі Altmark не дотримано, з урахуванням положень 264 та 267 Угоди, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги під час надання послуг громадського транспорту для оцінки використовується Регламент (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про послуги громадського транспорту з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами (з урахуванням змін, внесених Регламентом (ЄС) № 2016/2338) (далі – Регламент).
- (75) Згідно зі статтею 93 Договору ЄС допомога суб'єктам господарювання визнається сумісною з положеннями Договору ЄС, якщо вона забезпечує потреби координації транспорту або якщо вона є відшкодуванням за виконання окремих зобов'язань, притаманних поняттю громадської послуги.

(76) Статтею 1 Регламенту встановлено, що компетентні органи держав-членів покладають зобов'язання або укладають договори про надання публічних послуг, відшкодовують операторам публічних послуг понесені витрати та/або надають ексклюзивні права у відповідь на виконання зобов'язань з надання публічної послуги.

(77) Відповідно до статті 2 Регламенту:

договір на державну послугу означає один або більше юридично обов'язкових актів, що підтверджують угоду між компетентним органом та оператором громадських послуг щодо доручення цьому оператору публічних послуг управління та експлуатації послуг громадського пасажирського транспорту, що підпадають під зобов'язання з надання публічних послуг; залежно від законодавства держави-члена, договір може також складатися з рішення, прийнятого компетентним органом у формі індивідуального законодавчого чи регуляторного акта, або містити умови, за яких компетентний орган сам надає послуги або доручає надання таких послуг внутрішньому оператору;

загальне правило означає захід, який застосовується без дискримінації до всіх послуг громадського пасажирського транспорту одного типу в певній географічній області, за яку відповідає компетентний орган;

компенсація за надання громадських послуг означає будь-яку вигоду, у тому числі фінансову, надану безпосередньо або опосередковано компетентним органом влади за рахунок державних коштів протягом періоду виконання зобов'язань про надання громадських послуг або пов'язаних із періодом, у якому ці послуги надавалися;

громадський пасажирський транспорт – це послуги загального економічного інтересу у сфері пасажирського транспорту, що надаються громадянам на недискримінаційній та постійній основі.

(78) Статтею 3 Регламенту передбачено, що компенсація, надана компетентними органами для покриття витрат, пов'язаних із виконанням зобов'язання надавати громадські послуги, повинна обчислюватися таким чином, щоб запобігти надмірній компенсації. Контракт про надання громадських послуг та загальні правила повинні визначити чіткі правила для того, щоб розмір компенсації був адекватним з огляду на забезпечення бажаного рівня ефективності та якості послуг.

(79) Пунктом 2 додатка до Регламенту передбачено, що компенсація не може перевищувати суму, що відповідає чистому фінансовому ефекту, еквівалентному загальному впливу, позитивному чи негативному, дотриманню зобов'язання щодо надання послуг загального економічного інтересу на витрати та дохід оператора, який надає такі послуги.

(80) Відповідно до статті 4 Регламенту договір про надання громадських послуг та загальні правила повинні містити:

- чітко визначені зобов'язання щодо громадських послуг, які повинен виконувати суб'єкт господарювання, та відповідні географічні зони;
- параметри, на підставі яких розраховується компенсація, та наявність будь-яких ексклюзивних прав;
- характер та ступінь наданих виключних прав у спосіб, що запобігає надмірній компенсації, зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські

послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку;

- механізми визначення розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг. Витрати можуть включати, зокрема, витрати на персонал, енергію, витрати на інфраструктуру, технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів загального користування, рухомого складу.
- (81) Тривалість дії договору не повинна перевищувати 10 років для транспортних послуг, що здійснюються автобусами, та 15 років – для послуг пасажирського транспорту залізничним чи іншим рейковим транспортом.
- (82) Пунктом 2 статті 5 Регламенту передбачено, зокрема, що будь-який компетентний орган місцевої влади, що забезпечує надання громадських послуг, якщо це прямо не заборонено національним законодавством, може приймати рішення про самостійне надання послуг громадського пасажирського транспорту чи доручати надання громадських послуг відокремленим підприємствам, щодо яких орган місцевої влади здійснює такий же контроль, яким він володіє по відношенню до власних підрозділів. Якщо компетентний місцевий орган влади приймає відповідне рішення, у такому разі застосовується наступне:
- при вирішенні, чи здійснює компетентний орган контроль над підприємством, беруться до уваги: ступінь представництва органу влади в керівних або наглядових органах, права власності, вплив та контроль над стратегічними рішеннями чи індивідуальними управлінськими рішеннями;
 - підконтрольні органу влади підприємства, що надають послуги громадського пасажирського транспорту, не мають права брати участь в тендерних процедурах, предметом яких є надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади.
- (83) Згідно зі статтею 9 Регламенту компенсація за послуги громадського пасажирського транспорту або виплата за дотримання тарифних зобов'язань, сплачених відповідно до норм Регламенту, є сумісною із спільним ринком. Така компенсація звільняється від обов'язку повідомлення про державну допомогу, передбаченого статтею 108 (3) Договору про заснування Європейського Співтовариства.
- (84) Відповідно до Регламенту компенсація витрат підприємства, пов'язана з виконанням договору про надання послуг громадського транспорту, повинна розраховуватися відповідно до норм, встановлених у додатку до Регламенту.
- (85) Отже, беручи до уваги зобов'язання України, передбачені статтею 264 Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, положення Регламенту та додатково – рішення Європейського Суду від 24.07.2003 № 280/00 у справі Altmark Trans GmbH, Regierungspräsidium Magdeburg v Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, компенсація витрат суб'єкта господарювання є сумісною із наданням послуг загального економічного інтересу, якщо:
- суб'єкт господарювання має чітко визначені зобов'язання надавати громадські послуги (обслуговувати населення);
 - параметри, на підставі яких обчислюється компенсація, є визначеними заздалегідь об'єктивним і прозорим способом;
 - компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання у зв'язку з наданням послуг

загального економічного інтересу. Зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається у підприємства, та розумного рівня прибутку. До витрат можуть бути віднесені, зокрема, фонд заробітної плати, вартість утримання та користування інфраструктурою, ремонт та обслуговування рухомого складу й обладнання, необхідного для функціонування інфраструктури послуг громадського транспорту, постійні витрати та вартість капіталу;

- тривалість дії договору не перевищує 10 років для транспортних послуг, що здійснюються автобусами, та 15 років – для послуг пасажирського транспорту;
- у разі укладення прямого договору між підконтрольним підприємством і органом місцевого самоврядування, підприємство не бере участі в конкурентних процедурах для укладення договорів на надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади.

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

6.1. Віднесення послуг громадського транспорту до ПЗЕІ

(86) Відповідно до статті 1 Закону України «Про транспорт» розвиток і вдосконалення транспорту здійснюється відповідно до державних цільових програм з урахуванням його пріоритету та на основі досягнень науково-технічного прогресу і забезпечується державою.

(87) Відповідно до статті 1 Закону України «Про міський електричний транспорт»:

- міський електротранспорт – складова частина єдиної транспортної системи, призначена для перевезення громадян трамваями, тролейбусами, поїздами метрополітену на маршрутах (лініях) відповідно до вимог життєзабезпечення населених пунктів;
- замовники транспортних послуг (замовники) – місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та/або уповноважені ними юридичні особи, які замовляють транспортні послуги;
- перевізник – юридична особа, яка в установленому порядку надає транспортні послуги, здійснюючи експлуатацію та утримання об'єктів міського електричного транспорту;
- об'єкти міського електричного транспорту – рухомий склад, контактні мережі, тягові підстанції, колії трамвайні та метрополітену, а також споруди, призначені для надання транспортних послуг;
- рухомий склад – трамвайні вагони, тролейбуси, вагони метрополітену;
- транспортні послуги – перевезення пасажирів та їх багажу міським електричним транспортом, а також надання інших послуг, пов'язаних з таким перевезенням.

(88) Відповідно до частини першої статті 5 Закону України «Про міський електричний транспорт» основною формою транспортного обслуговування населення є перевезення трамваями і тролейбусами за маршрутами, а метрополітену, швидкісним трамваем – за лініями відповідно до затверджених в установленому порядку транспортних схем міст (регіонів).

(89) Згідно з частиною першою статті 7 Закону України «Про міський електричний транспорт» державна політика у сфері міського електричного транспорту проводиться на засадах:

- доступності транспортних послуг для усіх верств населення;

- пріоритетності розвитку міського електричного транспорту у містах з підвищеним рівнем забруднення довкілля та курортних регіонах;
 - створення сприятливих умов для виробництва вітчизняного рухомого складу та його удосконалення;
 - безбиткової роботи перевізників.
- (90) Відповідно до частини третьої статті 8 Закону України «Про міський електричний транспорт» органи місцевого самоврядування, зокрема, забезпечують реалізацію державної політики у сфері міського електричного транспорту, розробляють регіональні та місцеві програми його розвитку і забезпечують їх виконання, створюють належні дорожні умови для здійснення перевезень, реалізують заходи з розвитку, вдосконалення та облаштування маршрутної мережі, виконують інші функції щодо створення безпечних умов діяльності у сфері міського електричного транспорту згідно із законодавством.
- (91) Згідно із статтею 11 Закону України «Про міський електричний транспорт» відносини замовників з перевізниками регулюються згідно із законодавством, а також договором про організацію надання транспортних послуг. У договорі про організацію транспортних послуг визначаються обсяги і якість транспортних послуг за маршрутами (лініями) згідно з розкладом руху, вартість перевезення пасажирів, обов'язки та права сторін, порядок та строки проведення розрахунків, інші умови надання транспортних послуг.
- (92) Національною транспортною стратегією України на період до 2030 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 травня 2018 р. № 430-р, передбачено впровадження економічних та інших заходів стимулювання використання в містах екологічно більш чистих видів транспорту, зокрема електромобілів, міського електричного транспорту – метрополітенів, трамваїв, тролейбусів, електробусів, а також велосипедного (систем громадського прокату велосипедів) транспорту.
- (93) Відповідно до статті 1 Статуту КП ММР «Миколаївелектротранс» створено Миколаївською міською радою та засновано на комунальній власності територіальної громади м. Миколаєва.
- (94) Відповідно до статті 2 Статуту КП ММР «Миколаївелектротранс» основною метою діяльності є, зокрема, надання послуг з перевезення пасажирів електротранспортом (тролейбусами).
- (95) Згідно з частиною другою статті 14 Закону України «Про міський електричний транспорт» установлення тарифів на проїзд у транспорті здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення безбиткової роботи перевізників та забезпечення захисту малозабезпечених громадян. У разі встановлення рівня тарифу, який не покриває витрат, пов'язаних з перевезенням пасажирів, втрати перевізника компенсуються уповноваженим органом, яким затверджуються тарифи, за рахунок коштів відповідних бюджетів.
- (96) Відповідно до статті 11 Закону України «Про міський електричний транспорт» відносини замовників з перевізниками регулюються згідно із законодавством, а також договором про організацію надання транспортних послуг.
- (97) Враховуючи викладене та з урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого

відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, перевезення пасажирів громадським транспортом, а саме електротранспортом (тролейбусами), пов'язане із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки та є послугами загального економічного інтересу.

- (98) Отже, надання підтримки КП ММР «Миколаївелектротранс у вигляді гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проекту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста, є компенсацією витрат, які пов'язані з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

6.2. Оцінка заходу державної підтримки на відповідність критеріям у справі Altmark

- (99) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на будь-яку підтримку господарської діяльності, пов'язаної, зокрема, з наданням послуг, що становлять загальний економічний інтерес, у частині компенсації обґрунтованих витрат на надання таких послуг.

- (100) Компенсація витрат суб'єкта господарювання, пов'язаних із наданням послуг, що становлять ПЗЕІ, не є державною допомогою у значенні статті 107 Договору, за умови, що задовольняються чотири сукупних критерії Altmark:

- *суб'єкт господарювання повинен виконувати зобов'язання з обслуговування населення, і ці зобов'язання чітко встановлені та визначені.*

Зобов'язання КП ММР «Миколаївелектротранс» з обслуговування населення чітко встановлені та визначені Законом України «Про міський електричний транспорт», Статутом та Договором про організацію надання транспортних послуг міським електричним транспортом від 09.12.2016 року № 23 (від 23.12.2016 року № 504/02.02.01-34/02/16), який містить чіткий перелік маршрутів, на яких КП ММР «Миколаївелектротранс» здійснює перевезення пасажирів електричним транспортом відповідно до рішення Виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 23.10.2015 № 962 «Про затвердження мережі маршрутів міського електричного транспорту загального користування та місць розташування зупинок громадського транспорту у місті Миколаєві», та термін дії договору.

Таким чином, вимогу критерію дотримано;

- *параметри, на підставі яких розраховується компенсація, визначені заздалегідь об'єктивним і прозорим способом.*

Миколаївська міська рада не надала інформації та підтвердних документів щодо параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація. Зокрема, незрозуміло, чому саме такий обсяг кредиту надається КП ММР «Миколаївелектротранс», та чим такий обсяг обґрунтовано. Чому саме така кількість тролейбусів необхідна КП ММР «Миколаївелектротранс» для надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, а саме перевезення пасажирів. Надавач не надав методики розрахунку компенсації, контролю й перегляду компенсації та механізму для уникнення й повернення надмірної компенсації.

Отже, вимогу критерію не дотримано;

- *компенсація не є надмірною і не перевищує необхідної суми для покриття всіх або частини витрат, понесених суб'єктом господарювання при наданні послуг загального*

економічного інтересу.

У Миколаївській міській раді відсутня Методика розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами, проте не надали підтвердних документів, що компенсація не є надмірною, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку;

Отже, вимогу критерію не дотримано;

- *суб'єкт господарювання, який надає ці послуги, повинен бути обраний шляхом проведення процедури публічних закупівель. Якщо такої процедури не було дотримано, рівень необхідної компенсації визначається на основі аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання, і належним чином забезпечений транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.*

Надавач не надав інформації щодо аналізу витрат, які є типовими для цього суб'єкта господарювання (отримувача), і щодо належним чином забезпечення транспортними засобами для здійснення цих послуг, враховуючи відповідний дохід підприємства та розумний прибуток.

Отже, вимогу критерію не дотримано.

- (101) Таким чином, Миколаївська міська рада не надала достатніх обґрунтувань того, що компенсацію на надання послуг, які становлять загальний економічний інтерес, було визначено заздалегідь об'єктивним і прозорим способом, що вона є обґрунтованою, тобто не перевищує суми, необхідної для покриття чистої фінансової різниці між понесеними при наданні ПЗЕІ витратами та доходами суб'єкта господарювання від надання ПЗЕІ, з урахуванням розумного рівня прибутку. Так, відсутній опис механізму визначення компенсації та параметрів для розрахунку, опис заходів щодо уникнення та повернення будь-якої надмірної компенсації.

- (102) Враховуючи викладене, чотири сукупних критерії Altmark кумулятивно не дотримано.

- (103) Отже, державна підтримка для здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста, **не може вважатися** компенсацією обґрунтованих витрат на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини другої статті 3 Закону, що не є державною допомогою.

6.3. Визнання належності заходу підтримки до державної допомоги

6.3.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (104) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання – юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль

над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

- (105) КП ММР «Миколаївелектротранс», якому надається державна підтримка у формі гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста, є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

6.3.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

- (106) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону встановлено, що ресурси держави – рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності Українського народу, бюджетні фонди загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади.
- (107) Надання підтримки КП ММР «Миколаївелектротранс» у формі гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста для здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ, що здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету м. Миколаєва, тобто за рахунок ресурсів держави в розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

6.3.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (108) Повідомлена підтримка спрямована на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ в частині гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста, що здійснює перевезення пасажирів міським електричним транспортом (тролейбусами).
- (109) Надання компенсації одному суб'єкту господарювання є вибірковою та встановлює для нього перевагу серед інших суб'єктів господарювання, що працюють на ринку надання послуг з перевезень пасажирів у м. Миколаєві.
- (110) Отже, у результаті отримання повідомленої фінансової підтримки КП ММР «Миколаївелектротранс» набуває переваг, що недоступні іншим суб'єктам господарювання у звичайних ринкових умовах.

6.3.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (111) Підтримка надається КП ММР «Миколаївелектротранс», тобто одному суб'єкту господарювання, який здійснює діяльність на ринку надання послуг з перевезень пасажирів у м. Миколаєві.

- (112) Державна підтримка КП ММР «Миколаївелектротранс» надає йому переваги, які покращують конкурентну позицію цього суб'єкта господарювання порівняно з іншими суб'єктами господарювання, що здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність і які не отримують такої фінансової підтримки.
- (113) Отже, надання підтримки КП ММР «Миколаївелектротранс» у вигляді гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста для здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ, спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

6.3.5. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

- (114) Повідомлена державна підтримка, яка надаватиметься КП ММР «Миколаївелектротранс» за рахунок місцевих ресурсів, на здійснення заходів щодо компенсації витрат за ПЗЕІ, що здійснюється у формі гарантії надання підтримки КП ММР «Миколаївелектротранс» у вигляді гарантії для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим КП ММР «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного Проєкту, який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста, є державною допомогою у розумінні Закону.

6.4. Оцінка допустимості державної допомоги

- (115) Відповідно до частини першої статті 6 Закону державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для цілей, зокрема, виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру.
- (116) З урахуванням визначення в пункті 14 статті 1 Закону та відповідного тлумачення в актах законодавства ЄС поняття ПЗЕІ, здійсненого відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, перевезення пасажирів громадським транспортом, а саме електротранспортом, пов'язане із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної допомоги та є послугами загального економічного інтересу, і така державна допомога може бути визнана допустимою відповідно до частини першої статті 6 Закону.
- (117) Водночас, якщо критеріїв у справі Altmark не дотримано, для проведення відповідної оцінки допустимості державної допомоги під час надання послуг громадського транспорту для оцінки використовується Регламент.
- (118) *Компетентні органи держав-членів покладають зобов'язання або укладають договори про надання публічних послуг, відшкодовують операторам публічних послуг понесені витрати та/або надають ексклюзивні права у відповідь на виконання зобов'язань з надання публічної послуги.*
- (119) Відповідно до частини третьої статті 8 Закону України «Про міський електричний транспорт» органи місцевого самоврядування, зокрема, забезпечують реалізацію державної політики у сфері міського електричного транспорту, розробляють регіональні та місцеві програми його розвитку і забезпечують їх виконання, створюють належні дорожні умови для здійснення перевезень, реалізують заходи з розвитку,

вдосконалення та облаштування маршрутної мережі, виконують інші функції щодо створення безпечних умов діяльності у сфері міського електричного транспорту згідно із законодавством.

(120) Згідно із статтею 11 Закону України «Про міський електричний транспорт»:

- відносини замовників з перевізниками регулюються згідно із законодавством, а також договором про організацію надання транспортних послуг;
- у договорі про організацію транспортних послуг визначаються обсяги і якість транспортних послуг за маршрутами (лініями) згідно з розкладом руху, вартість перевезення пасажирів, обов'язки та права сторін, порядок та строки проведення розрахунків, інші умови надання транспортних послуг;
- типовий договір про організацію надання транспортних послуг затверджується Кабінетом Міністрів України;
- підставою для укладення договору про організацію надання транспортних послуг є замовлення на пасажирські перевезення міським електричним транспортом, у якому повинні враховуватись державні соціальні нормативи на транспортні послуги, а також спроможність перевізника забезпечити їх необхідний обсяг;
- договір про організацію транспортних послуг укладається на основі типового договору не пізніше ніж за квартал до початку його дії на строк не менше року.

(121) Згідно з частиною другою статті 14 Закону України «Про міський електричний транспорт» установлення тарифів на проїзд у транспорті здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення беззбиткової роботи перевізників та забезпечення захисту малозабезпечених громадян. У разі встановлення рівня тарифу, який не покриває витрат, пов'язаних з перевезенням пасажирів, втрати перевізника компенсуються уповноваженим органом, яким затверджуються тарифи, за рахунок коштів відповідних бюджетів.

(122) *Статтею 3 Регламенту передбачено, що компенсація, надана компетентними органами для покриття витрат, пов'язаних із виконанням зобов'язання надавати громадські послуги, повинна обчислюватися таким чином, щоб запобігти надмірній компенсації.*

(123) *Пунктом 2 додатка до Регламенту передбачено, що компенсація не може перевищувати суму, що відповідає чистому фінансовому ефекту, еквівалентному загальному впливу, позитивному чи негативному, дотриманню зобов'язання щодо надання послуг загального економічного інтересу на витрати та дохід оператора, який надає такі послуги.*

(124) Надавач не надав інформації та підтвердних документів щодо параметрів, на підставі яких обчислюється компенсація. Зокрема, незрозуміло, чому саме такий обсяг кредиту надається КП ММР «Миколаївелектротранс», та чим такий обсяг обґрунтовано. Чому саме така кількість тролейбусів необхідна КП ММР «Миколаївелектротранс» для надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, а саме перевезення пасажирів, що повністю не відповідає нормам статті 4 Регламенту.

(125) *Відповідно до статті 4 Регламенту договір про надання громадських послуг повинен містити:*

- *чітко визначені зобов'язання щодо громадських послуг, які повинен виконувати суб'єкт господарювання, та відповідні географічні зони;*

- *параметри, на підставі яких розраховується компенсація, та наявність будь-яких ексклюзивних прав;*
- *характер та ступінь наданих виключних прав у спосіб, що запобігає надмірній компенсації, зокрема, компенсація не може перевищувати суму, необхідну для покриття чистої фінансової різниці між понесеними витратами та отриманими доходами підприємства при виконанні зобов'язання надавати відповідні громадські послуги загального інтересу, з урахуванням доходу, який залишається в підприємства, та розумного рівня прибутку;*
- *механізми визначення розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг. Витрати можуть включати, зокрема, витрати на персонал, енергію, витрати на інфраструктуру, технічне обслуговування та ремонт транспортних засобів загального користування, рухомого складу.*

(126) Відповідно до наявної інформації, надавач надав Договір, укладений з КП ММР «Миколаївелектротранс» від 09.12.2016 року № 23 (від 23.12.2016 року № 504/02.02.01-34/02/16) про організацію надання транспортних послуг міським електричним транспортом, який містить чіткий перелік маршрутів, на яких КП ММР «Миколаївелектротранс» здійснює перевезення пасажирів електричним транспортом відповідно до рішення Виконавчого комітету Миколаївської міської ради від 23.10.2015 № 962 «Про затвердження мережі маршрутів міського електричного транспорту загального користування та місць розташування зупинок громадського транспорту у місті Миколаєві», та термін дії договору.

Проте, договір не містить параметрів, на підставі яких розраховується компенсація механізму для уникнення й повернення надмірної компенсації, що не відповідає нормам статті 4 Регламенту.

(127) *Компетентний орган місцевого самоврядування, якщо це прямо не заборонено національним законодавством, може приймати рішення про самостійне надання послуг громадського пасажирського транспорту. При вирішенні, чи здійснює компетентний орган контроль над підприємством, беруться до уваги: ступінь представництва органу влади в керівних або наглядових органах, право власності, вплив та контроль над стратегічними рішеннями чи індивідуальними управлінськими рішеннями, відповідно до пункту 2 статті 5 Регламенту.*

(128) Відповідно до статті 1 Статуту КП ММР «Миколаївелектротранс» створено Миколаївською міською радою та засновано на комунальній власності територіальної громади м. Миколаєва.

(129) Відповідно до статті 2 Статуту КП ММР «Миколаївелектротранс» основною метою діяльності є, зокрема, надання послуг з перевезення пасажирів електротранспортом (тролейбусами).

(130) Відповідно до пункту 5.2. розділу 5 Статуту майно КП ММР «Миколаївелектротранс» є комунальною власністю територіальної громади м. Миколаєва й закріплено за ним на праві господарського відання, що відповідає нормам пункту 2 статті 5 Регламенту.

(131) *Підконтрольні органу влади підприємства, що надають послуги громадського пасажирського транспорту, не мають права брати участь у тендерних процедурах, предметом яких є надання послуг громадського пасажирського транспорту, організованих за межами території компетентного місцевого органу влади, відповідно до пункту 2 статті 5 Регламенту.*

- (132) КП ММР «Миколаївелектротранс» не бере участі в інших тендерах на надання послуг із перевезення пасажирів за межами території компетентного місцевого органу, що відповідає нормам пункту 2 статті 5 Регламенту.
- (133) *Згідно зі статтею 9 Регламенту компенсація за послуги громадського пасажирського транспорту або виплата за дотримання тарифних зобов'язань, сплачених відповідно до норм Регламенту, є сумісною із спільним ринком.*
- (134) Відповідно до інформації, отриманої від надавача, на КП ММР «Миколаївелектротранс» забезпечено ведення окремого бухгалтерського обліку за кожним видом діяльності таким чином, що належно розподіляються доходи та витрати для надання послуг, на які спрямовується державна підтримка.
- (135) Разом із цим Миколаївська міська рада повідомила, що тариф на проїзд у КП ММР «Миколаївелектротранс» формується на підставі Порядку формування тарифів на послуги міського електричного транспорту (тролейбуси), затвердженого наказом Міністерства транспорту та зв'язку України від 25.11.2013 № 940.
- (136) *Враховуючи вимогу частини четвертої статті 263 Угоди, а також пункт 1 додатка до Регламенту, Миколаївська міська рада повинна розробити Методику розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до вимог додатка до Регламенту.*
- (137) У Миколаївській міській раді відсутня Методика розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами.
- (138) Оскільки відсутній механізм компенсації та параметри для визначення компенсації, уникнення й відшкодування будь-якої можливої надмірної компенсації у відповідному нормативно-правовому та/або розпорядчому акті, така компенсація не може бути належним чином розрахована й перевірена.
- (139) Надавач повідомив, що до розрахунку тарифу на перевезення пасажирів міським електричним транспортом включена сума амортизаційних відрахувань.
- (140) Враховуючи викладене, державна допомога у формі гарантії Миколаївської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проєкту «Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва та оновлення тролейбусного парку», який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста комунальному підприємству Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» на період з 01.01.2020 по 31.12.2032, є **допустимою** для конкуренції відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», за умови виконання Миколаївською міською радою таких зобов'язань:
- 1) розробити та затвердити нормативно-правовий або розпорядчий акт, в якому повинні бути чітко визначені:

- параметри, на підставі яких розраховується та переглядається компенсація за надання послуг із перевезення пасажирів міським електричним транспортом (тролейбусами), враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні вказаних послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку;
 - заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації;
- 2) розробити та затвердити Методику розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами;
 - 3) з метою уникнення отримання комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» надмірної компенсації за придбані тролейбуси забезпечити повернення комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» надавачу коштів, отриманих від сплати за послуги перевезення пасажирів, у частині компенсації вартості придбаних тролейбусів, у разі, якщо до тарифу на перевезення пасажирів міським електричним транспортом включатимуться амортизаційні нарахування за придбані тролейбуси, та при цьому виконання боргових зобов'язань за кредитом буде виконуватися за рахунок отриманої гарантії.
- (141) Разом із тим, якщо під час виконання умов Угоди про підготовку кредитного фінансування виникне необхідність у залученні коштів міського бюджету (фінансування повернення тіла кредиту та відсотків за користування кредитом), такий захід потребуватиме додаткового повідомлення до Комітету та здійснення додаткової оцінки.
- (142) Наведені в цьому поданні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».
- (143) Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.
- (144) На подання з попередніми висновками від 15.01.2019 № 500-26.15/138-19-ДД/17-спр Миколаївська міська рада листом від 16.01.2020 № 231/02.02.01-22/02.03/14/20 (вх. № 5-01/465 від 16.01.2020) повідомила, що не має зауважень та заперечень.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та пунктом 8 розділу VI Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06

травня 2016 року за № 686/28816, державний уповноважений Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка у формі гарантії Миколаївської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту «Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва та оновлення тролейбусного парку», який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста комунальному підприємству Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» на період з 01.01.2020 по 31.12.2032, є **державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що державна допомога у формі гарантії Миколаївської міської ради для забезпечення виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» у Європейського банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту «Покращання інфраструктури громадського транспорту міста Миколаєва та оновлення тролейбусного парку», який спрямований на поліпшення якості перевезення пасажирів міста комунальному підприємству Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» на період з 01.01.2020 по 31.12.2032, є **допустимою** відповідно до статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» за умови виконання Миколаївською міською радою таких зобов'язань:

1) розробити та затвердити нормативно-правовий або розпорядчий акт, в якому повинні бути чітко визначені:

- параметри, на підставі яких розраховується та переглядається компенсація за надання послуг із перевезення пасажирів міським електричним транспортом (тролейбусами), враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття чистих витрат (чистої фінансової різниці) між понесеними витратами та отриманими доходами суб'єкта господарювання при наданні вказаних послуг, з урахуванням розумного рівня прибутку;

- заходи щодо уникнення та повернення компенсації у випадку надання надмірної компенсації;

2) розробити та затвердити Методику розрахунку компенсації на надання послуг, що становлять загальний економічний інтерес, відповідно до частини четвертої статті 263 Угоди, а також вимог, що містяться в додатку до Регламенту (ЄС) № 1370/2007 Європейського Парламенту і Ради від 23 жовтня 2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею та автомобільними шляхами;

3) з метою уникнення отримання комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» надмірної компенсації за придбані тролейбуси забезпечити повернення комунальним підприємством Миколаївської міської ради «Миколаївелектротранс» надавачу коштів, отриманих від сплати за послуги перевезення пасажирів, у частині компенсації вартості придбаних тролейбусів, у разі, якщо до тарифу на перевезення пасажирів міським електричним транспортом включатимуться амортизаційні нарахування за придбані тролейбуси, та при цьому виконання боргових зобов'язань за кредитом буде виконуватися за рахунок отриманої гарантії.

Надавач державної допомоги зобов'язаний проінформувати Антимонопольний комітет України про виконання зобов'язань, викладених у пункті 2 резолютивної частини цього рішення, у строк до 31.07.2020.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬСВ